

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Донишгоҳи давлатии
Бохтар ба номи Н. Хусрав, д.и.и.,
профессор

Курбонзода М.Р.

соли 2026

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Шарифзода Гулрухсор Мирзоҳаким дар мавзуи “Масъалаҳои мукамалгардонии идоракунии хавфҳои бонкӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.17 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз пешниҳод шудааст.

1. Мутобиқати диссертатсия ба ихтисос ва самтҳои илм, ки аз рӯйи онҳо диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст

Таҳқиқоти диссертатсионии Шарифзода Гулрухсор Мирзоҳаким, ки дар мавзуи «Масъалаҳои мукамалгардонии идоракунии хавфҳои бонкӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои ҳимоя пешниҳод шудааст, тибқи Шиносномаи феҳристи ихтисосҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 5.2.17 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз таҳия гардида, ба бандҳои 6; 11; 21 ва 25-и шиносномаи ихтисоси мазкур мувофиқат мекунад.

2. Мубрамияти мавзуи таҳқиқоти диссертатсионӣ

Масъалаи мукамалгардонии системаи идоракунии хавфҳои бонкӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити кунунӣ яке аз самтҳои калидӣ ва мубрами рушди иқтисоди муосир ба шумор меравад. Ноустувории бозорҳои молиявии ҷаҳонӣ, тағйирёбии босуръати вазъи геополитикӣ ва таъсири омилҳои беруна ба иқтисодиёти миллии тақозо мекунанд, ки муассисаҳои кредитии кишвар механизмҳои арзёбӣ ва ҳифз аз хавфҳоро амиқтар ва самараноктар гардонанд. Таъмини устувории молиявии бонкҳо на танҳо кафолати эътимоди аҳоливу соҳибкорон ба низоми бонкист, балки заминаи асосӣ барои ҷалби сармоягузори хориҷӣ ва коҳиш додани ҳаҷми қарзҳои корношоям мебошад.

Дар баробари ин, татбиқи пайвастаи стандартҳои байналмилалӣ нazorати бонкӣ, аз қабيلي талаботи Базел II ва Базел III, барои бонкҳои Тоҷикистон ба як зарурати стратегӣ табдил ёфтааст. Гузариш ба ин меъёрҳо ба бонкҳо имкон медиҳад, ки нишондиҳандаҳои адекватнокии капитал ва пардохтпазирии худро беҳтар намуда, хавфҳои асбӯрӣ ва кредитиро сари

вақт муайян созанд. Ҳамзамон, раванди босуръати рақамикунонии хизматрасониҳо ва пайдоиши технологияҳои нави молиявӣ зарурати идоракунии муассири хавфҳои оператсионӣ ва киберхавфҳоро ба миён меорад, ки ҳифзи амнияти иттилоотии низомро талаб менамояд.

Барои расидан ба натоиҷи дилхоҳ ва мустаҳкам кардани низоми бонкии кишвар, беҳтар намудани фаъолияти назорати дохилӣ ва мустақилияти хизмати идоракунии хавфҳо аҳамияти аввалиндараҷа дорад. Ҷорӣ кардани системаҳои муосири автоматикунонидашудаи скоринг ва гузаронидани стресс-тестҳои мунтазам метавонад хатарҳои эҳтимолиро пешгирӣ намояд. Дар натиҷа, идоракунии дурусти хавфҳо ба бонкҳо имконият медиҳад, ки бе таҳдид ба пардохтпазирии худ, манбаъҳои молиявиро ба соҳаҳои афзалиятноки иқтисодиёт, аз ҷумла истехсолот ва соҳибкории хурду миёна нигаронида, ба рушди устувори кишвар мусоидат намоянд.

3. Дарҷаи навгонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада

Навгонии илмӣ таҳқиқот ҳамчун қисми асосии рисолаи илмӣ тамоми дастовардҳои назариявӣ ва методӣ амалии диссертатсияро дар бар гирифта, дар он масоили мубрами идоракунии хавфҳои бонкӣ ва аҳамияти иҷтимоӣ иқтисодии онҳо дар шароити муосир ва як қатор роҳу усулҳои идораи босамари масъалаи мазкур баррасӣ шудаанд.

Натиҷаҳои муҳимми таҳқиқот, ки ҳамчун унсурҳои навгонии илмӣ баррасӣ шудаанд, аз унсурҳои асосии зерин иборат мебошанд:

- Муаллиф дар асоси заминаҳои назариявии бавучудоии хавфҳо ва бо дарназардошти равандҳои бесобиқаи ҷаҳонишавӣ унсурҳои асосии таъмини амнияти низоми бонкиро мушаххас намуда, методологияи идораи босамари хавфҳо ва омилҳои таъсиррасонро таҳия кардааст. Ҳамзамон, аз ҷониби таҳқиқотчӣ унсурҳо ва ҷузъиёти фарқкунандаи байни «хавф» ва «таваккал»-и бонкӣ аниқ муайян гардида, тавсифи концептуалии онҳо пешниҳод шудааст.

- аз нигоҳи унвонҷӯ вобаста ба истифодаи усулҳои таҳлили муқоисавӣ, сарчашмаҳо ва ҳодисаҳои хавфовар дар фаъолияти бонкҳои тижоратӣ ва ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ ошкор карда шудаанд. Дар ин замина, муаммоҳои мавҷуда дар самти идоракунии хавфҳои бонкӣ муайян гардида, мушаххасоти илмӣ амалии баланд бардоштани самаранокии идоракунии онҳо дақиқ карда шудааст.

- диссертант дар доираи тағйирёбии сохтори иқтисодиёти ҷаҳонӣ, аз ҷониби таъсири мустақим ва ғайримустақими равандҳои ҷаҳонишавӣ ба низоми бонкӣ муайян ва алоқамандии он бо натиҷаҳои ҳолати воқеии муфлисшавии бонкҳо ва ташкилотҳои қарзии ғайрибонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар солҳои 2012–2024 асоснок карда шудааст. Инчунин, механизми пешгирии ҳолатҳои муфлисшавӣ ва амсилаҳои устуворсозии

низом пешниҳод гардидаанд.

- муаллифи таҳқиқот дар фазои тағйирёбандаи равандҳои печидаи иқтисодӣ хавфҳои низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистонро, ки дар давраи соҳибистиклолӣ мавҷуд буданд ва дар шароити кунунии дохилию берунӣ таҳдид менамоянд, муайян ва тасниф кардааст. Илова бар ин, аз ҷониби унвончӯ дар асоси таҷрибаи амалии низоми бонкӣ зарби хавфнокии низом ҳисоб карда шуда, роҳҳои идоракунии он ва дурнамои рушди устувори низоми бонкии мамлакат пешниҳод гардидааст.

4. Дарачаи асоснокӣ ва саҳеҳ будани натиҷаҳои илмӣ, хулоса ва тавсияҳое, ки дар диссертатсия оварда шудаанд

Дар таҳқиқоти диссертатсионии анҷомшуда масъалаҳои назариявӣ ва амалии ташаккул, арзёбӣ ва мукамалгардонии идоракунии хавфҳои бонкӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷанбаи илман асоснок пайдо карда, тамоми пешниҳод, тавсия ва муқаррароти концептуалию амалӣ бо истифода аз методологияи мукаммали илмӣ ва абзорҳои муосири таҳлили молиявӣ собит карда шудаанд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот дар асосноккунии муқаррароти назариявӣ ва коркарди механизми босамари идоракунии хавфҳо, ҷалби маълумоти дақиқи омурию молиявии бонки марказӣ ва бонкҳои тиҷоратии мамлакат, коркарди нишондиҳандаҳои низоми хавфсанҷӣ, кифоягии ҳаҷми кори диссертатсионӣ ва интишороти илмии муаллиф тасдиқ мегардад. Хулоса ва тавсияҳо дар асоси таҳлили амиқи натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ, моделикунии математикию оморӣ ва арзёбии ҳолати воқеии устувори низоми бонкӣ таҳия шудаанд.

Дар раванди таҳқиқот аз усулҳои таҳлили системӣ ва сохторӣ, синтез, моделикунонии оморӣ-эконометрӣ, баҳодиҳии хавфҳо, мушоҳида, ҷадвалсозӣ, графиксозӣ ва таҳлили муқоисавӣ истифода бурда шудааст. Истифодаи маҷмӯи усулҳои зикргардида ба самаранокӣ, саҳеҳӣ ва эътимоднокии натиҷаҳои бадастомада имкон фароҳам оварда, хулосаву пешниҳодҳои муаллифро пурра асоснок менамояд. Ҳамзамон, интишороти зиёди диссертант дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ ва апробатсияи натиҷаҳо дар конференсҳои муҳими байналмилалию ҷумҳуриявӣ эътимоднокии баланд доштани аҳкоми илмии таҳқиқотро тасдиқ мекунанд.

5. Сохтор, арзёбии моҳият ва сатҳи мукаммалии таҳқиқоти диссертатсионӣ

Вобаста ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот сохтор ва мундариҷаи диссертатсия муайян карда шудааст. Диссертатсия аз муқаддима, се боб, нух зербоб, хулоса, рӯйхати адабиёти истифодашуда ва замимаҳо иборат мебошад. Мухтавои кори диссертатсионӣ дар 169 саҳифаи матни компютерӣ

баён гардида, 12 расм, 17 чадвал, 4 диаграмма дар бар мегирад. Феҳристи адабиёти истифодашуда аз 131 номгӯй иборат буда, аз ҷумла асарҳои олимони ватанӣ ва хориҷиро дар бар мегирад.

Дар муқаддимаи диссертасия асосҳои назариявӣ ва амалии мавзӯи таҳқиқот таҳлилу баррасӣ гардида, саҳеҳӣ ва андозаи баррасии объекту мавзӯи таҳқиқот, вазифаҳои таҳқиқот, объект ва мавзӯи таҳқиқот, наwgониҳои илмӣ, нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда илман асоснок гардидаанд. (4-15)

Дар боби якуми рисолаи илмӣ асосҳои назариявии идоракунии хавфҳои бонкӣ дар шароити муосир, асосҳои назариявии идоракунии хавфҳои бонкӣ, хавфҳои бонкӣ ва таснифи шаклгирии онҳо дар иқтисодиёт, таҷрибаи ҷаҳонии идоракунии хавфҳо ва имкони истифодаи он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи маводҳои илмӣ ва воқеиятҳои мавҷуда таҳлилу баррасӣ гардидааст. (16-63)

Муаллиф дар доираи таҳияи боби якум, махсус дар зербоби 1.1, ки «Асосҳои назариявии идоракунии хавфҳои бонкӣ» номгузорӣ шудааст. Аз ҷониби муаллиф мафҳум, моҳияти иқтисодӣ ва мазмуни аслии хавфҳои бонкиро дар шароити тағйирёбандаи иқтисодӣ мавриди таҳлил қарор додааст. Дар ин бахш аз ҷониби муаллиф назарияҳо ва мактабҳои мухталифи илмӣ оид ба идоракунии хавфҳо пажӯҳиш ёфта, унсурҳо ва ҷузъиёти асосии фарқкунандаи байни «хавф» ва «таваккал»-и бонкӣ мушаххас ва тавсиф карда шудаанд. Ҳамчунин, унвонҷӯ омилҳои асосии ба вучуд овардани хавфҳоро ошкор сохта, заминаҳои назариявии таъмини устувории низоми бонкиро пешниҳод намудааст. (с.16-37)

Унвонҷӯ дар зербоби 1.2. шаклҳои гуногуни зоҳиршавӣ ва таснифбандии хавфҳои бонкиро дар шароити муосири иқтисодӣ таҳқиқ кардааст. Дар ин зербоб аз тарафи диссертант меъёрҳои асосии гурӯҳбандии хавфҳо (хавфҳои қарзӣ, пардохтпазирӣ, бозорӣ, оператсионӣ ва ғ.) муайян гардида, хусусиятҳои шаклгирии онҳо дар муҳити дохилӣ ва берунии иқтисодиёт ошкор карда шудаанд. Муаллиф омилҳои таъсиррасон ба сатҳи хавфнокии бонкҳои тиҷоратиро таҳлил намуда, модели мукаммали таснифоти хавфҳоро таҳия ва пешниҳод кардааст. (37-51)

Диссертант таҷрибаи пешқадами кишварҳои рушдёфта ва муқаррароти стандартии байналмилалиро (аз ҷумла тавсияҳои Кумитаи Базел оид ба назорати бонкӣ) дар самти идоракунии хавфҳо мавриди таҳлили муқоисавӣ қарор додааст. Муаллифи таҳқиқот имкониятҳо ва хусусиятҳои адаптатсия (мутобиқсозӣ)-и механизмҳои ҷаҳонии риск-менеджментро ба шароити кунунии низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намуда, роҳҳои босамари татбиқи онҳоро асоснок кардааст. (51-62)

Дар боби дуюми рисолаи илмӣ бошад вазъи идоракунии хавфҳои бонкӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҳлил ва баҳодиҳии устуворӣ ва босуботии низоми бонкӣ дар шароити афзоиши таъсири хавфҳо, хавфҳои қарзӣ ва механизмҳои идоракунии онҳо дар бонкҳои тиҷоратӣ, таҳлили алоқамандӣ ва бавучудоии занҷираи хавфҳо дар низоми бонкдорӣ муосир мавриди баррасӣ қарор гирифтааст. (63-102)

Дар зербоби 2.1 боби дуюми диссертатсия, ки саҳифаҳои 63 то 77-ро фаро мегирад, диссертант таваҷҷуҳи аслии худро ба омӯзиши амиқи нишондиҳандаҳои молиявӣ ва дараҷаи устувории ташкилотҳои қарзӣ дар шароити афзоиши хавфҳо нигаронидааст. Таҳқиқотчӣ тавассути коркарди омории нишондиҳандаҳои молиявии соҳавӣ ва истифодаи усулҳои эконометрії сатҳи таъсирпазирии низомро аз тақонҳои дохилию берунӣ санҷидааст. Дар асоси ин таҳлилҳо аз ҷониби муаллиф зариби хавфнокии низоми бонкӣ ҳисоб карда шуда, сабабҳои воқеии муфлисшавии силсилаи бонкҳо дар солҳои 2012–2024 бо далелҳои қотеъ ошкор ва асоснок карда шудаанд.

Дар доираи зербоби 2.2, ки аз саҳифаи 78 оғоз гардида то саҳифаи 91 давом мекунад, муаллиф хавфҳои қарзиро ҳамчун омили калидии таҳдидунада ба фаъолияти бонкҳо ҷудо намуда, сохтор ва динамикаи афзоиши онҳоро мавриди баррасӣ қарор додааст. Унвонҷӯ нишондиҳандаҳои сифати портфели қарзии бонкҳои тиҷоратии кишвар ва ҳаҷми қарзҳои корношоямро мушаххас сохта, камбудии механизми амалкунадаи риск-менеджментро нишон медиҳад. Натиҷаи таҳлил ба таҳқиқотчӣ имкон дод, ки абзорҳои самараноки пешгирӣ ва роҳҳои коҳиш додани сатҳи хавфи қарзиро пешниҳод намояд.

Мазмуни зербоби 2.3, ки саҳифаҳои 92 то 110-ро ташкил медиҳад, ба таҳқиқи механизми мураккаби пайдоиш ва паҳншавии занҷираи хавфҳо дар амалиёти бонкдорӣ бахшида шудааст. Диссертант алоқамандии мутақобила ва таъсири мутақобилаи хавфҳои гуногуни бонкиро пайгирӣ намуда, собит месозад, ки чӣ тавр шиддат гирифтани як хавф метавонад ба таври занҷирӣ тамоми сохтори молиявиро заъиф гардонад. Дар охир аз тарафи муаллиф амсилаи муосири пешгирии паҳншавии занҷирии хавфҳо ва беҳтар кардани сифати идоракунии онҳо муайян карда шудааст.

Дар боби сеюми диссертатсия масъалаҳои мукамалгардонии идоракунии хавфҳои бонкӣ, роҳҳои таъмини беҳатарии фаъолияти бонкӣ дар заминаи технологияҳои ҳозиразамон, истифодаи усулҳои ҳозиразамони фаъолгардонии бахши бонкӣ дар ҳолатҳои бухронӣ, тақмили низоми идоракунии хавфҳои алоҳидаи бонкӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасӣ ва арзёбӣ гардидааст. (с. 103-126)

Дар зербоби 3.1 унвончӯ нақши технологияҳои инноватсиониро дар беҳтар кардани манзараи бехатарии молиявӣ ва коҳиши хавфҳои кибернетикӣю оператсионӣ мавриди пажӯҳиш қарор медиҳад. Таҳқиқотчӣ бо тақия ба дастовардҳои муосири рақамикунонӣ нишон медиҳад, ки чӣ тавр метавон тавассути татбиқи системаҳои автоматикунонидашудаи назорат ва блокчейн муҳити бонкиро аз таҳдидҳои технологияю иттилоотӣ ҳифз намуд. Аз ҷониби муаллиф як қатор пешниҳодҳои мушаххаси амалӣ оид ба ҷорисозии алгоритмҳои рақамии хавфсанҷӣ пешниҳод гардидаанд, ки бевосита ба беҳтар шудани сатҳи бехатарии амалиёти бонкӣ мусоидат менамоянд (с. 103–114).

Зербоби 3.2 ба ошкор намудани методология ва стратегияҳои муосири фаъолгардонии бахши бонкӣ дар шароити бухронӣ бахшида шудааст. Диссертант усулҳои чандир ва механизмҳои стресс-тесткуниро таҳлил намуда, роҳҳои нигоҳ доштани пардохтпазирӣ ва устувории молиявии бонкҳоро дар давраҳои бесомонӣ асоснок месозад. Дар ин замина, таҳқиқотчӣ маҷмӯи ҷорабиниҳои зиддибухрониро коркард намудааст, ки барои мутобиқ сохтани фаъолияти бонкҳои тиҷоратӣ ба тақонҳои ногаҳонии иқтисодӣ ва нигоҳ доштани боварии мизоҷон хизмат мекунанд (с. 114–126).

Дар зербоби 3.3 муаллифи таҳқиқот ба коркарди пешниҳодҳои ниҳой ҷаҳти мукамалгардонии идоракунии хавфҳои алоҳида (аз ҷумла хавфҳои фоизӣ, асъорӣ ва эътиборӣ) дар муҳити бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон таваҷҷуҳ мекунад. Унвончӯ хусусиятҳои миллии бозорро ба назар гирифта, амсилаи мукаммали идоракунии хавфҳои алоҳидаро, ки ба стандартҳои байналмилалӣ мутобиқ карда шудааст, пешниҳод менамояд. Натиҷагирии ин бахш имкон медиҳад, ки дурнамои рушди бехатар ва босуботи низоми бонкии кишвар дар оянда таъмин карда шавад (с. 126–140).

Дар қисмати хулосаву пешниҳодот натиҷаҳои асосии илмӣ ва тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот оварда шудаанд (саҳ. 149-155).

6. Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот

Ҳамаи марҳилаҳои иҷроиши нақшаи кори диссертатсионӣ, аз ҷумла, таҳияи мавзӯ, асосноккунии аҳамияти илмию назариявӣ, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот, таҳлили вазъи масъала, навгониҳои илмӣ ва нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, пешниҳодот доир ба беҳсозии фазои сармоягузорӣ бевосита аз ҷониби муаллиф ба анҷом расонида шудаанд.

Инчунин, интишори мақолаҳои илмӣ оид ба мавзӯи диссертатсия, маърузаҳо дар конференсияҳои илмию амалӣ низ ба назар мерасанд, ки саҳми илмии муаллифро дар рушди масъалаҳои мукамалгардонии идоракунии хавфҳои бонкӣ равшан инъикос менамоянд.

7. Эрод ва баъзе тавсияҳои барои беҳтар гардидани сатҳи илмию назариявӣ ва амалии диссертатсия

Дар баробари муваффақиятҳо, дастоварду пешниҳодҳои дақиқи илмӣ, дар таҳқиқоти диссертатсионӣ баъзе камбудию норасоӣҳо ба назар мерасанд, ки ислоҳи онҳо моҳияти илмию амалӣ ва методологии таҳқиқотро беҳтар хоҳанд намуд:

1. Муаллиф асосҳои назариявии идоракунии хавфҳои бонкиро ба таври кофӣ ва ҳамаҷониба мавриди баррасӣ ва таҳлил қарор додааст. Сарфи назар аз ин, барои афзудани сатҳи аёнӣ ва умқи таҳлили илмӣ, беҳтар ва мувофиқи мақсад мебуд, агар ороиш ва назари хулосавии олимону мутахассисони ватаниву хориҷӣ дар шакли ҷадвали муқоисавӣ нишон дода мешуд.

2. Аз ҷониби муаллиф таҷрибаи ҷаҳонӣ (Англия, Швейтсария, Ҷопон ва ғ.) хуб таҳлил шудааст. Аммо беҳтар мешуд, агар таҷрибаи кишварҳои ҳамсоя ва аз лиҳози иқтисодӣ ба Тоҷикистон наздикро низ баррасӣ намуда, аниқ нишон меод, ки модели кадом давлат ба шароити кишвари мо бештар мувофиқат мекунад.

3. Муаллиф ҳангоми таҳияи методологияи идоракунии хавфҳо бештар ба хавфи қарзӣ ва пардохтпазирӣ таваҷҷуҳ зоҳир намуда, методологияи арзёбӣ ва кам кардани дигар намудҳои муҳими хавф, аз қабيلي хавфҳои оператсионӣ, бозорӣ ва асҷориро аз мади назар берун гузоштааст.

4. Дар қор истифодаи методи SWOT-таҳлили низоми идоракунии хавфҳои бонкӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷашм намерасад. Беҳтар ва мувофиқи мақсад мебуд, агар муаллиф тавассути SWOT-таҳлил афзалиятҳоро нуқсонҳои фаъолияти бонкҳои тиҷоратиро дар самти идоракунии хавфҳо муайян намуда, дар асоси он матритсаи стратегияҳои амалиро барои беҳтар кардани суботи молиявии низоми бонкии кишвар пешниҳод мекард.

5. Барои баланд бардоштани аҳамияти амалии таҳқиқот, муаллифро лозим буд, ки дурнамо ва пешгӯии омории сатҳи хавфҳои бонкиро барои давраи дарозмуддат, лоақал то соли 2035 пешниҳод намояд.

Боиси тазаккур аст, ки эроду тавсияҳои зикргардида, ба андешаи мо, ба аҳаммият ва сатҳи баланди назариявӣ амалии таҳқиқоти мазкур таъсири манфӣ намерасонанд ва метавонанд аз ҷониби муаллиф зимни таҳқиқотҳои минбаъда ба инобат гирифта шаванд. Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Шарифзода Гулрухсор Мирзоҳаким дар сатҳи баланди илмию амалӣ иҷро шуда, аз ҷиҳати илмӣ ва амалӣ муҳим арзёбӣ мегардад.

8. Мутобиқати тахассуси илмӣ довталаб ба дарадаи илмӣ дархостшаванда

Аз рӯйи хуччатҳои пешниҳоднамудаи унвочӯ Шарифзода Гулрухсор Мирзоҳаким бармеояд, ки таҳассуси илмӣ ба дараҷаи илмӣ дархостнамудааш номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.17 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз мувофиқат мекунад. Натиҷаҳои илмӣ бадастовардаи муаллифи диссертатсия ба таҳассуси илмӣ доvtалаби дараҷаи илмӣ ва ба талаботи чунин намуди корҳо ҷавобгӯ мебошанд.

9. Интишороти доvtалаб аз рӯйи мавзӯи диссертатсия

Натиҷаҳои нисбатан муҳимми диссертатсия дар конференсияҳои илмӣ амалии сатҳи байналмилалӣ баррасӣ ва муҳокима гардида, дар маҷмӯъ аз ҷониби муаллифи диссертатсия вобаста ба мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ 10 мақолаи илмӣ ба таъб расидааст, аз ҷумла 6 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи аз тарафи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсияшуда нашр шудаанд.

10. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи

КOA назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Диссертатсия ва автореферати диссертатсияи Шарифзода Гулрухсор Мирзоҳаким дар мавзӯи «Масъалаҳои мукамалгардонии идоракунии хавфҳои бонкӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.17 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз ба талаботи «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия», ки бо қарори раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 марти соли 2022 таҳти №3 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

11. Мувофиқати матни автореферат ба мазмӯни диссертатсия

Аutoreферати кори диссертатсионӣ таркиби асосӣ, навгониҳои илмӣ ва мушаххасоти диссертатсияро тавсиф намуда, интишороти муаллиф дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқотро бо таҳияи муқаррароти назариявӣ амалӣ ҷиҳати хусусиятҳо ва роҳҳои мукамалгардонии идоракунии хавфҳои бонкӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ифода мекунад. Autoreферати диссертатсия мазмуну мундариҷаи асосии кори илмиро пурра ва аниқ инъикос менамояд.

12. Хулосаи умумӣ

Дар маҷмӯъ, таҳқиқоти диссертатсионии Шарифзода Гулрухсор Мирзоҳаким кори илмӣ мукамал ва ба анҷомрасида буда, дар он натиҷаҳои нави назариявӣ ва амалӣ аз ҷиҳати илмӣ асоснок ба даст оварда шудаанд ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф арзиши баланди илмӣ доранд, ки ҷанбаҳои назариявӣ амалии мукамалгардонии идоракунии хавфҳои бонкиро дар низоми молиявии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар марҳилаи муосир мукамал ва тараққӣ медиҳанд.

Таҳқиқоти диссертатсионии Шарифзода Гулрухсор Мирзоҳаким дар мавзуи «Масъалаҳои мукамалгардонии идоракунии хавфҳои бонкӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.17 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз дар сатҳи зарурии илмӣ омода гардида, аз ҷиҳати мазмун ба талаботҳои «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯӣ буда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.17 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз мебошад.

Такриз аз ҷониби номзади илмҳои иқтисодӣ, омӯзгор Сафаров Сайфулло Зикрилоевич омода гардидааст.

Такриз дар ҷаласаи кафедраи назарияи иқтисодӣ муҳокима ва тасдиқ карда шудааст (протоколи №1/2 аз 28 августи соли 2026).

Дар ҷаласаи кафедра иштирок доштанд: 12 нафар.

Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор 12 нафар, зид нест, бетараф нест.

Раиси ҷаласа,

Доктор PhD, дотсент, мудири кафедраи назарияи иқтисодии Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав

Шамсов Ҷ.И

Ташхисгар,

н.и.и., омӯзгори кафедраи назарияи иқтисодии Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав

Сафаров С.З.

Котиби ҷаласа,

н.и.и., дотсени кафедраи назарияи иқтисодии Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав

Расулзода Д.Б.

Имзоҳои Шамсов Ҷ.И., Сафаров С.З. ва Расулзода Д.Б.-ро тасдиқ менамоям.

Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав

Исҳоқзода М.М.

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон вилояти Хатлон, 735140, ш. Бохтар кӯчаи Айнӣ, 67
Тел: +(992)3222-2-54-81, +(992)3222-2-22-53, E-mail: bgu-1978@mail.ru, www.btsu.tj